

Kunnskapsdepartementet

7. november 2016

Høringsuttalelse til NOU 2016:7 Norge i omstilling - karriereveiledning for individ og samfunn

Vi viser til høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet av 22.juli, og oversender herved Norsk Lektorlags uttalelse i saken.

Uttalelsen er organisert i tråd med karriereveiledningutvalgets tiltaksliste. Vi vil kommentere anbefalinger for grunnopplæringen (15.1.4) og for universiteter og høyskoler (15.1.6) spesielt.

Overordnede kommentarer

Norsk Lektorlag støtter utvalget i at god karriereveiledning kan bidra til mindre frafall og færre omvalg i både grunnopplæring og høyere utdanning. Korrekt, riktig informasjon på riktig tidspunkt er en forutsetning for å kunne ta gode, informerte utdannings- og yrkesvalg. God karriereveiledning vil være viktig for enkeltelever og enkeltpersoner, men også i et bredere samfunnsøkonomisk perspektiv.

Innføring av et kvalitetsrammeverk med nasjonale kompetansestandarder, samt etablering av utdanningstilbud for karriereveiledere i tråd med kompetansestandardene, vil være gode grep for å heve kvaliteten på rådgivningen som gis, og for å redusere sjansen for feilvalg og omvalg.

NLL slutter seg til uttalelsen fra hovedorganisasjonene slik den er vedlagt i høringen.

«Partene er enige om at følgende hovedpunkter er avgjørende for et helhetlig system for karriereveiledning:

- *Det må så raskt som mulig etableres et helhetlig system for karriereveiledning*
- *Det må settes av tilstrekkelig med ressurser til en satsing på og koordinering av et helhetlig system for karriereveiledning*
- *Tilbudet om god karriereveiledning til hele befolkningen må styrkes betydelig*
- *Ansvar og oppgaver må tydeliggjøres både på nasjonalt og regionalt nivå*
- *Det må stilles krav til karriereveilederes kompetanse».*

Spesielt viktig er partenes påpeking av behovet for en tydeligere rolle- og ansvarsfordeling nasjonalt, hvor Kunnskapsdepartementet gis et overordnet nasjonalt ansvar for karriereveiledningssystemet, herunder koordinering av arbeidet med relevante departementer og ved å gi tydelige styringssignaler til relevante underliggende etater.

[Anbefalinger for grunnopplæringen \(15.1.4\)](#)

Norsk Lektorlag er positive til en klarere ansvars- og rollefordeling i skolen. Vi er enige med utvalget om at det bør skilles mellom sosialpedagogisk rådgivning og utdannings/yrkesrådgivning. Disse krever ulik kompetanse og arbeidsmåter. I dag er det heller ikke uvanlig at en ved store videregående skoler fordeler stillingsressursene til rådgivning på ulike ansatte. Vår erfaring er at et økende behov for akutt sosialpedagogisk rådgivning i skolen ofte gjør det vanskelig for rådgiveren å prioritere karriereveiledningen. Det gjør det også mindre sårbart ved sykdom dersom man har flere rådgivere. Opprettelse av en egen stillingskategori som karriereveileder, med tilhørende kompetansekrav for tilsetting, mener vi både vil bidra til å styrke kvaliteten på rådgivningen som gis i grunnopplæringen, og til å la lektorer og lærere konsentrere seg om sin kjerneoppgave, undervisningen.

Behovet for innføring av kompetansekrav er særlig stort i grunnskolen, der andelen rådgivere med relevant kompetanse har gått kraftig ned. Frafall på yrkesfaglige programområder handler ofte om at elevene ikke kommer inn på riktig programområde. Dersom de ikke kommer inn på ønsket programområde på yrkesfag, er det en del som havner på et annet yrkesfaglig programområde eller SSP fordi de har blitt rådet til å sette det opp som 2. eller 3. valg. Motivasjon og faglige forutsetninger for å gjennomføre henger tett sammen med frafallsprosenten. God karriereveiledning i grunnskolen og på videregående kan bidra til nedgang i frafall.

Norsk Lektorlag har lenge tatt til orde for innføring av kompetansekrav for undervisning, og vi mener de samme prinsippene bør kunne legges til grunn for å sikre bedre kvalitet i rådgivningstjenesten i skolen. Derfor støtter vi utvalgets konklusjon om at grunnlaget for utvikling av profesjonalitet i veiledningen og profesjonsidentitet hos veilederne svekkes når det ikke stilles krav eller det stilles vage krav til formell kompetanse. Fastsetting av 60 studiepoeng som kompetansekrav til karriereveiledere i grunnopplæringen er nødvendig. Vi vil imidlertid advare mot at vurderingen av hvilke utdanninger som regnes som relevante i denne sammenhengen, overlates til den individuelle skoleleder. En bør ha nasjonale standarder som gjør det lettere for skoleledere å vurdere hva som er relevant og riktig kompetanse når stillinger som karriereveiledere skal besettes. Her kan Kunnskapsdepartementet spille en rolle i utviklingen av slike standarder, i tråd med den nasjonale koordinatorrollen som utvalget anbefaler at departementet får.

I tråd med dette støtter vi utvalgets vurdering om at det på sikt bør stilles krav om karrierefaglig utdanning på mastergradsnivå for karriereveiledere i grunnopplæringen, og at det bør stilles krav om 30 studiepoeng for undervisning i faget utdanningsvalg.

[Kvalitetssikret, tilgjengelig utdannings- og yrkesinformasjon på nett](#)

Kvaliteten på nettilbudet og e-veiledningstjenestene for elever videregående skole bør heves. Tjenestene bør i større grad være tilpasset SSP og overgangen til høyere utdanning, slik at elevene får et bedre grunnlag for informerte studievalg. Nettilbudet for både SSP og yrkesfagene bør i større grad gi oppdatert informasjon om arbeidsmarkedet og karrieremuligheter.

norsk lektorlag

Læringer og lærekandidaters rett til rådgivning

NLL støtter at også læringer/lærekandidater får rett til rådgivning på linje med elever. Det er eksempelvis ikke uvanlig at læringer velger å gå på påbygging etter endt læretid. De bør ha tilgang på veiledning mens de går i lære.

Karriereveiledningsfag på studiespesialiserende programmer

Norsk Lektorlag ser ikke behovet for å introdusere et karriereveiledningsfag i de studiespesialiserende programmene. Med god nok tilgang til en kvalifisert karriereveileder på skolen, og forutsatt at det avsettes en tilstrekkelig ressurs til karriereveilederstillingen(e), vil et eget fag være unødvendig.

Vi stiller oss også kritiske til forslaget om å utrede behovet for et karriereveiledningsfag, med bakgrunn i ressursbruk. Videregående skolars elever er nesten voksne. Det vil være tilstrekkelig at elevene selv finner informasjon på basis av veiledningen de har fått fra kompetente rådgivere.

I kjølvannet av Ludvigsen-utredningene og stortingsmelding 28 ytres det stadig ønsker om å innføre nye temaer som egne fag i skolen. Samtidig viser Ludvigsen-utredningene og ulike internasjonale undersøkelser at den norske skolen trolig vil gagnes av mer tid til fordypning i eksisterende fag, framfor innføring av nye.

Et alternativ til innføring av et karriereveiledningsfag i studiespesialiserende programmer kan være å legge inn en obligatorisk «klassens time» ukentlig utenom timene til enkeltfagene. Da kan denne timen brukes til slik veiledning uten at man må innføre et eget fag eller ta timer fra andre fag.

I nåværende læreplan for samfunnsfag handler en del kompetansemål om arbeidslivet, og deler av dette vil være relevant for karriereveiledningen. Disse kompetansemålene bør videreføres i ny læreplan.

norsk lektorlag

15.1.6 Anbefalinger for universiteter og høyskoler

Norsk Lektorlag støtter at det bør gis tilbud om karriereveiledning ved alle utdanningsinstitusjoner og campus, men vil ikke anbefale at et karriereveiledningstilbud skal regnes som en nødvendig forutsetning for at utdanningsinstitusjonen skal kunne bli akkreditert.

Vi støtter imidlertid utvalgets anbefaling om at Kunnskapsdepartementet bør definere tydeligere forventninger til karriereveiledningstjenester i universitets- og høyskolesektoren og sikre at disse er i tråd med nasjonale standarder.

Vennlig hilsen

Rita Helgesen
Leder
Norsk Lektorlag